

Inte bara för de förryckta

Bokrecension "Himlens blå" är en ödesmättad förkrigsroman om Europas och hela mänsklighetens förfall. Viktor Andersson känner sig dock märkligt upplyft av Georges Batailles nihilism.

Recension

Viktor Andersson I Upsala Nya Tidning: "Inte bara för de förryckta"

<https://www.unt.se/kultur-noje/litteratur/inte-bara-for-de-forryckta-5180488.asp>

Viktor Andersson:

Medan Georges Batailles debutroman "Ögats historia" (1928) har fått status som mörk klassiker i stora delar av västerlandet så är resten av hans författarskap något som blott en liten skara sysselsätter sig med, åtminstone utanför Batailles hemland Frankrike, där han anses vara en av förra seklets mest särartade och viktiga intellektuella krafter.

För den som läst "Ögats historia", och vill fortsätta sin läsning av Bataille, är "Himlens blå" att rekommendera. Men den som väntar sig oändliga exerciser i moraliskt förfall, fetischism och perversiteter lär dock bli besviken.

Boken börjar i händelsernas mitt, med att en kvinna kallad Dirty stortjuter i en källarpub i 1930-talets London. Hon är dessutom full som en kastrull och spyr som en kalv. Vid hennes sida finns också romanens jagberättare, Henri Troppmann, som snart tar alltsammans från början.

Troppmann har separerat från sin fru Edith, och medan han under sus och dus är på drift i ett Europa där allting pekar mot att andra världskriget snart kommer att bryta ut, slits han mellan tre kvinnor – varav den stora kärleken Dirty är en.

Förutom att handla om Troppmanns och Dirty's destruktiva och dödsdömda relation så redogör "Himlens blå" också för en personlig kris hos Georges Bataille, och inte minst är romanen en skildring av fascismens framväxt i Europa. Troppman blir vittne till flera varsel om vad som komma skall. Stämningen är ödesmättad. Bataille låter Troppmanns väg till undergången löpa parallellt med Europas och restens av världens.

Samtidigt ligger världen redan i ruiner. Människans försök att agera civiliserad har uppenbarligen misslyckats. Nu är hon en ständigt spyende suput utan framtid. Man kan tro att mänskligheten, precis som Troppmann, är i färd med att "göra slut på ett liv som inte borde få finnas".

"Himlens blå" är fiktion på självbiografisk grund, något som Bataille redogör för i förordet till boken. Romanen skrevs redan 1935, men publicerades först 1957. Bataille ansåg inte att boken hade något litterärt värde när det begav sig, dessutom bröt världskriget ut och varför varna för något när det redan var för sent?

Svenska läsare kunde läsa romanen på svenska först 1990, då i översättning av Katarina Frostenson. Det är Frostensons översättning också i nyutgåvan, men enligt förlaget är den kraftigt reviderad.

Jag behärskar inte det franska språket, och har heller inte läst Frostensons ursprungliga översättning, men det jag slås av är klarheten som finns hos romanens svenska språkdräkt. Språket är lika klart som en klarblå himmel och bjuder inget motstånd. Samma sak gäller förresten innehållet, trots att här finns inslag av våldsbejakande erotik, nekrofil och nihilism. Mörk porr eller symboltyngd surrealism? Därom tvista de lärde.

Ska man tro Georges Bataille och hans förord så är "Himlens blå" en bok som han kände sig tvingad att skriva. Det finns inga skäl att betvivla den saken efter att ha läst romanen. Här finns ingenting som är förljuget, det är rakt igenom en enskild människans sanning och öde som man får ta del av. Jag känner mig märkligt upplyft av Batailles nihilism, av det som inte söker någon förklaring utan i stället lämnar fältet öppet för förståelsen.

Jag läste någonstans att "Himlens blå" är en roman endast för de förryckta, men det är inte sant. Det är måhända inte en bok för alla, men det är onekligen en bok för fler läsare än de rubbade.

Hans-Roland Johnsson i Svenska Dagbladet: "Weil och Bataille förenades i sin dödslängtan"

<https://www.svd.se/weil-och-bataille-forenades-i-sin-dodslangtan>

Georges Bataille gör i sin nyckelroman "Himlens blå" upp med sin stränga domare Simone Weil. Han menar att kollegans helgonlika dödsförakt är nära släkt med hans eget vurmande för perverterad erotik, våld och offer.

[Hans-Roland Johnsson](#)

Publicerad 2003-11-15

Följ skribent Följer skribent

Stäng

Dela artikeln: Weil och Bataille förenades i sin dödslängtan

När fascismens skugga förmörkade Europa under 1920- och 30-talen tvingades författare och andra intellektuella till ett tydligare politiskt ställningstagande. Till de franska författare och tänkare som anslöt sig till den socialistiska sidan hörde Georges Bataille. Vid tiden för Hitlers maktövertagande 1933 hade han redan börjat utveckla en högst personlig och egenartad filosofi med starka inslag av extatisk mysticism och transgressiv erotik som närdes av vålds- och dödslängtan. Det är inte utan anledning som Bataille har kallats för "det ondas metafysiker". Själv sade han att det han lärde ut inte var filosofi utan ett slags rus - han var inte filosof "utan ett helgon, och kanske en dåre". Han önskade revolt och det borgerliga samhällets ruin, men i övrigt hade han inte så mycket gemensamt med den kommunistiska rörelsen.

I romanen "Himlens blå" - ursprungligen skriven 1935 men publicerad först 1957 - vilken delvis bygger på självbiografiskt material, tecknar Bataille en bild av intellektuellt engagemang i orostider och av revolutionens lockelse. Romanen är ett betydelsefullt vittnesdokument att ställa vid sidan av "Människans lott", André Malrauxs mästerliga roman från 1933 om kommunistupproret i Shanghai 1926.

Utstuderade händelser

LitteraturrecensionerBOK: Jenny Högström läser om Georges Batailles Ögats historia, och känner sig fortfarande lika drabbad.
Jenny Högström i GP: "Utstuderade händelser"

<https://www.gp.se/kultur/utstuderade-h%C3%A4delser-1.1193521>

https://www.krigsmaskinen.se/index.php/Georges_Batailles_liv:_en_%C3%B6versikt

Krigsmaskinen: " Georges Batailles liv: en översikt"

https://www.krigsmaskinen.se/index.php/Georges_Batailles_liv:_en_%C3%B6versikt

Istället för en bok om den franska fascismen skriver Bataille en kortroman, *Himlens blå*, utifrån dagboksanteckningar och fragment. Boken är en meditation över den framväxande fascismen, hans personliga kris, relationen till Laure (Colette Peignot) och kretsen kring

Cirkeln. Hans ångest tynger ner varje sida i denna mycket tragiska berättelse där fakta och fiktion flyter samman och tiden är uppbruten. Det är en berättelse vid existensens rand, i jakt efter en ny [myt](#). Boken publicerades först tjugotvå år senare, 1956. Jakten på en ny myt är inte bara en litterär angelägenhet utan måste följas upp även i den politiska verkligheten, ansåg han, och tog kontakt med Pierre Kaan för att starta en ny rörelse: *Contre-Attaque*. Det tog ett år innan Bataille med Kaan och hans vän Jean Dautry började organisera sig. Några tidigare vänner från [Demokratiska kommunistiska cirkeln](#) anslöt sig. Nya tillkom, exempelvis Roger Caillois som kom att bli en av Batailles nära vänner. En annan var [Pierre Klossowski](#) som precis hade börjat få uppmärksamhet för sina essäer och artiklar om de Sade.